

14.

Szentendrey Géza

A madarak

a biokertész növényvédői

3045-C

Biofüzetek

A 14. biofüzetről

Néhány évtizeddel ezelőtt a szántó-vető ember mindennapos kapcsolatban állt a természettel. Figyelte az időjárás változásait, a növények fejlődését, az állatok, s köztük a madarak viselkedését is. A hajnali madárfütty, madárcsicsergés hozzá tartozott az életéhez. Ismerte a fészkelőhelyeket, tudta, hogy melyik fészekben hány fióka van, mikor kezdenek repülni a fecskefiak; télen kiakasztott egy kis maradék szalonnát, dióbelet, és tavasszal az eget kémlelve várta vissza a gólyát. Napjainkban már nem ilyen szoros a kapcsolatunk a madárvilággal, de a kertben, a ház körül megjelennek a rigók, a cinegék, a fecskék. Segítsük az énekes madarakat, hisz nemcsak szépségükkel, vidám csivitelésükkel üdítenek fel bennünket, hanem szorgalmas hernyó-, bogár- és kártevőpusztítók is.

Tartalom

SÜTŐIPARI KUTATÓ- FEJLESZTŐ ÉS
SZOLGÁLTATÓ KÖZÖSSÉGEK ÉS
MŰSZAKI KÖNYVTÁR

Műszaki könyvtár

Lelt. sz.: 3045-C

- 4 **A kert és a madarak**
- 5 **A kert és a park mint madaraink élettere**
- 6 **A madarak szerepe a kert életközösségében**
- 6 Helyük a táplálékláncban
- 8 Növényvédelmi szerepük a táplálékvizsgálatok tükrében
- 12 A kertben előforduló madárfajokról
- 16 Költésbiológiájuk
- 18 A madarének szerepe
- 20 Madarak a téli kertben
- 21 **Madárvédelmi lehetőségek a ház körül**
- 21 Az odúlakók és a bokorlakók költőhelyei
- 26 Költőhelyek a szabadon fészkelőknek
- 27 Madarak az itatónál
- 29 A téli madáretetés célja, módszerei, eszközei
- 30 A mesterséges költőhelyek hívatlan vendégei
- 32 Védelem a ragadozók ellen
- 34 **Madarak okozta károk a kertben**
- 36 **A kémiai növényvédelem és a madarak**
- 37 **A kertbarátok mint amatőr ornitológusok**
- 38 **Irodalom**

FM Dunántúli Agrár-szakképző Központ,
Csapó Dániel Mezőgazdasági Szakgimnázium
Szakközépiskola és Kollégium
KÖNYVTÁRA

OM 036410

7100 Szekszárd, Palánk 19. Pf.: 61.

Sorozatszerkesztő Lelkes Lajos és Wenszky Ágnes
Lektorálta dr. Mödlinger Pál
Illusztrálta V. Nagy Enikő

© Szentendrey Géza, 1986

ETO 632.937.13 : 636.6.083

631.227

ISBN 963 232 231 7

ISSN 0231—486 X

Szedte és nyomta az Alföldi Nyomda
A nyomdai megrendelés törzsszáma: 6902.66-13-3
Készült Debrecenben, az 1986. évben

Felelős kiadó a Mezőgazdasági Kiadó Vállalat igazgatója
Felelős szerkesztő Gallyas Csaba
Műszaki vezető Asbóthné Alvinczy Katalin
Műszaki szerkesztő Héjjas Mária
Sorozat tervező Kiss István

Megjelent 2,5 (A/5) ív terjedelemben
Nyomásra engedélyezve 1985. október 24-én
Készült az MSZ 5601—59 és 5602—55 szabvány szerint
MG 15-p/8688

Szentendrey Géza

A madarak

a biokertész növényvédői

Mezőgazdasági Kiadó Planétás Vgmk
Budapest

A kert és a madarak

„A madár nemcsak ékessége a természetnek, nemcsak a szépség, erő és ügyesség megtestesülése, hanem táplálkozásánál fogva jelentékeny gazdasági tényező is.”

Csörgey Titus

Századunk első évtizedei óta beszélünk a madárvilágot veszélyeztető nagy környezeti változásokról, és ennek ellensúlyozására a madárvédelem szükségességéről. A madárvilág kutatói és a gazdálkodó emberek egyaránt észrevették a rovarrevő énekesmadarak „biológiai egyensúlyban” betöltött, nélkülözhetetlen szerepét. A madarak pusztulásával tehát kétszeres veszteség is érhet bennünket. Egyrészt világunk természeti szépségeiben szegényedik, másrészt segítőtársakat veszíthetünk el abban a küzdelemben, amelyet az ember gazdasági növényei szempontjából káros rovarok millióival folytat.

Az emberiség élelmiszer-szükségletének kielégítésére folytatott nagyüzemi, monokultúras mezőgazdasági és kertművelés a természet rovására történő, egymást serkentő folyamatnak bizonyult. Egyrészt terített asztalt jelent a kultúrnövényeket fogyasztó rovarvilágnak, másrészt a változatos életterek megszüntetésével beszűkíti az élelemláncban a rovarvilágra épülő fogyasztó szervezetek életlehetőségeit. Ebben a láncban fontos szerepet töltenek be a madarak. Magas (41—42 °C-os) testhőmérsékletük, a szervezetükben folyó gyors égési, lebontási folyamat miatt ugyanis alaptevékenységük a folyamatos táplálkozás.

A kiskertek a madarak változatos, természetes életterei. A kevés vegyszert vagy csak szerves anyagokat felhasználó kertészkedők száma egyre nő, és ezzel együtt a természetes környezet és madaraink élettere is bővül. Ennek nemcsak a madárvilág, hanem az ember szempontjából is nagy jelentősége van. Egyre gyakrabban jut eszünkbe a rousseau-i jelmondat: „Vissza a természethez!” Érezzük a mozgás, a jó levegőn végzett tevékenység, a természetes közeg hiányát. A természet elemeivel viszont egyre kevesebb a kapcsolatunk, s észre sem vesszük, hogy világképünk mennyire hiányos, a szép iránti érzékünk mekkora

csorbát szenved eredeti közegünk, a természet ismerete hiányában. Gyermekeink is egyre inkább városban nőnek fel. Tanulják ugyan az iskolában a biológiát, de a közvetlen, élményszerű, érzelmi töltetű kapcsolatokhoz ez kevés. A megismerni—megszeretni—tenni érte kapcsolattrendszer nem lehet csak könyvből szerzett ismeretekre építeni. Lehetetlen helyzet, hogy felnőhet gyermek anélkül, hogy tudja, lássa, tapasztalja, milyen élőlényekre épülnek táplálékaink, mit kellett az emberiségnek tanulnia, s kell napjainkban is tennie, hogy ne éhezzenek milliók, hogy milyen élő környezetre van szükségünk a valóban emberhez méltó élethez. A természettel, s benne az egyik legszínesebb élőlénycsoporttal való kapcsolatteremtésre a kert, s annak természetszerű művelése a legkézenfekvőbb lehetőség.

A kert és a park mint madaraink élettere

Minden élőlénynek a megfelelő táplálkozási lehetőség és az utódneveléshez szükséges élőhely, a biotóp léte teremti meg a megtelepedési, fennmaradási lehetőséget. Minél összetettebb egy élőhely, annál változatosabb a benne megtelepedők és belőle táplálkozók fajösszetétele. Tehát minél változatosabb, összetettebb, színtezettebb kertünk van, annál fajgazdagabb madárvilágnak nyújtunk életlehetőséget.

Úgy alakítsuk ki kertünket, hogy ne csak gazdasági haszna legyen, hanem mint a természet egy kis rendszere működjön.

Lehetőségeink a kert méretétől, szűkebb és távolabbi környezetétől, a haszonnövények fajtaösszetételétől függenek. Egész más felépítést kíván a kert a megtelepítendő madárfajok szempontjából is, ha gyümölcsöt, s mást, ha zöltséget, veteményt termesztünk. Kialakíthatjuk a madárvédelmi növényegyüttest a kert egy elkülönített részében vagy a kert határai mentén, esetleg a kettőt kombinálva. A kert kimondottan madárvédelmi részének park jellegűnek kell lennie, megteremtve ezzel a madarak nyugodt — biztonságérzetet adó — fészkelési lehetőségét. Bizonyos fészkelésökológiai ismeretekre van szükség ahhoz,

hogy a megtelepíteni kívánt fajok igényeit ki tudjuk elégíteni. Gondolnunk kell az odúlakókra, a bokorlakókra és a szabadon fészkelőkre is. Figyelembe kell vennünk ezek évszakonkénti táplálkozási igényeit. Ez részben befolyásolható is: kiegészíthető, pótolható a táplálékkészlet, ami csalogató, megtartó erejű is lehet.

Természetesen egy kert, de még egy park is, legyen az bármennyire változatos, nem képes valamennyi számításba jöhető madárfaj megtelepedési igényeit kielégíteni. Minél összetettebb, sokszínűbb a növényanyag, annál több az alkalmi látogatók, különösen vonuláskor és a téli etetési időszakban hosszabb-rövidebb ideig itt vendégeskedő madarak száma. Igen csalogató például a fürdési, ivási lehetőség is.

A madarak szerepe a kert életközösségében

Helyük a táplálékláncban

Aki ismeri a kert életközösségén belül az élőhelyek közötti sokféle kapcsolatot, az befolyásolhatja annak működését. Ismernünk kell ehhez a fajok közötti táplálkozási kapcsolatok rendszerét. Az élő rendszerek táplálékhálózatot alkotnak, s ily módon körforgásba hozzák a növények által termelt szerves anyagot. A madarak ebben a táplálkozási kapcsolatrendszerben különböző szinten álló fogyasztó szervezetekként helyezkednek el. Ez azt jelenti, hogy a kert életközösségében az élemláncban alattuk álló elsődleges fogyasztó rovarvilággal szoros kapcsolatrendszerben vannak. Ezek a rovarevő madarak természetesen nemcsak a kert termelése szempontjából káros rovarokat fogyasztják: jelenlétük a rendszer működése, a dinamikus egyensúly fenntartása szempontjából nélkülözhetetlen. Olyan fajösszetétel kialakítására kell törekednünk, hogy az a lehető legoptimálisabb legyen az elsődleges és a másod-, illetve a harmadlagos fogyasztók élelmi kapcsolata

szempontjából. A biológiai növényvédelem tulajdonképpen erre épít, kiemelve azokat a másodlagos fogyasztó, élősködő (általában rovar-) fajokat, amelyek a rendszer dinamizmusát kis egyedszámon egyensúlyban tartják. A madarak szerepe e beállított dinamikus egyensúly működésének, fenntartásának biztosításában van. A nagyüzemi, monokultúras gazdálkodás a táplálékhálózatot mint kapcsolatrendszert egyszerűsítette, s a kemizációra épülő növényvédelemben a természetes rendszer számos elemét, például a madarakat is, nélkülözi. Ezért a mai, intenzív madárvédelem első számú feladata, hogy az ökoszisztéma biotikus kapcsolatrendszerében — ahol csak lehet — megtalálja a helyüket. Erre kiváló lehetőséget nyújt a kiskert, illetve a „biokert”. Egy ilyen kert „stabilitását” a növényi produktum által meghatározott szerves anyag (biomassza) összetettsége, fajgazdagsága határozza meg. A táplálékhálózatban levő kapcsolódási pontok száma a stabilitás mutatója.

A madaraknak, elsősorban a rovarvő, odúlakó madaraknak a biológiai növényvédelemben való alkalmazása pillanatnyilag csak azt jelenti, hogy bővítjük a fészkelési lehetőségeiket. A madárvédő a kártékony rovarvilágra mint táplálékra építve koncentrálna az adott területre az ember szempontjából leghasznosabb madárfajokat. A Pilisi Parkerdőgazdaságban végzett kísérletek azt bizonyítják, hogy ennek hatása nem elhanyagolható. Természetesen nagyszámú madárállomány csak addig tartható fenn, amíg ezt a táplálkozási feltételek lehetővé teszik. Ez a védekezés biológiai lényege. Céltudatos alkalmazásához ismerni kell az adott terület állatvilágának összetételét, és a módszer alkalmazásával nem szabad kárt okozni. Ilyen jellegű beavatkozásra minden kert rászorul. A madarak által okozott közvetlen károk időszakos jellegűek, a biológiai rendszer szempontjából sohasem megsemmisítő hatásúak, és semmiképpen sem hasonlíthatók azokhoz a behatásokhoz, amit például a vegyszerek tesznek a biocönózis számunkra hasznos szervezetei ellen.

Tudnunk kell, hogy sem a biológiai növényvédelem, sem a madárvédelem nem fejt ki olyan hatást, amely a fajok kipusztításához vezet. Ez semmiféle beavatkozásnak sem lehet a célja, mert ahogy már Herman Ottó is írja „... ott, ahol az anyatermészet szűzen tiszta és érintetlen, ott nincsen sem káros, sem hasznos madár, mert csak szükséges

van. Hasznossá és károsná a madár ott lesz, ahol az ember megbolygatja a szűz természet rendjét, és nagy tömegben természetien kezdi a maga javára az életét.”

Növényvédelmi szerepük a táplálékvizsgálatok tükrében

A madarak táplálékának vizsgálata a század elején indult meg. Táplálkozásuk gazdálkodásunkban betöltött szerepét folyamatosan kell ellenőriznünk.

Vizsgálatok bizonyítják, hogy a rovarevő madarak a kert, a park növényvédelme szempontjából egyértelműen hasznosak. Mivel szervezetükben gyors lebontási, égési folyamatok zajlanak, állandó, folyamatos táplálkozásra van szükségük. Azt, hogy ez a táplálék nagyrészt az élelmi piramisban alattuk levő, a mi szemszögünkből károsnak minősített, növényevő rovarok közül kerül ki, a természet működő mecha-

1. táblázat. Néhány énekesmadár fiókájának táplálék-összetétele parkterületen, lomblevelű erdőben (Bösenberg, 1973)

Madárfaj	Lepkék	Bogarak	Kétszárnyúak (legyek)
Kék cinege	78,2*	—	—
Szécinege	75,9	0,5	13,7
Mezei poszáta	39,0	5,3	4,9
Citromsármány	35,0	9,0	16,0
Kis poszáta	35,0	4,0	30,0
Kerti poszáta	29,6	8,9	15,8
Házi rozsdafarkú	25,0	16,0	7,5
Feketerigó	23,0	10,3	26,1
Barátka	22,0	3,0	34,0
Kerti rozsdafarkú	19,0	24,5	29,0
Szürke légykapó	12,0	12,2	59,4
Barázdabillegető	11,5	2,8	50,2

* A tápláléktípus darabszázalékban.

2. táblázat. A széncinege-fiókák táplálékának összetétele 1978—1980 között a Nagykovácsi határában levő odútelepen*

Táplálék	%
Hernyók, peték, lárvák	69,0
Lepkék	5,6
Kétszárnyúak	3,9
Pókok	14,3
Bogarak	1,8

A feketerigó-fiókák táplálék-összetétele 1978—1980 között Nagykovácsi határában

Táplálék	%
Giliszták	9,5
Bogarak	22,5
Bogárlárvák	5,0
Hernyók	44,0
Kétszárnyúak	13,0
Pókok	2,0
Gyümölcsmaradványok	1,0
Egyéb	3,0

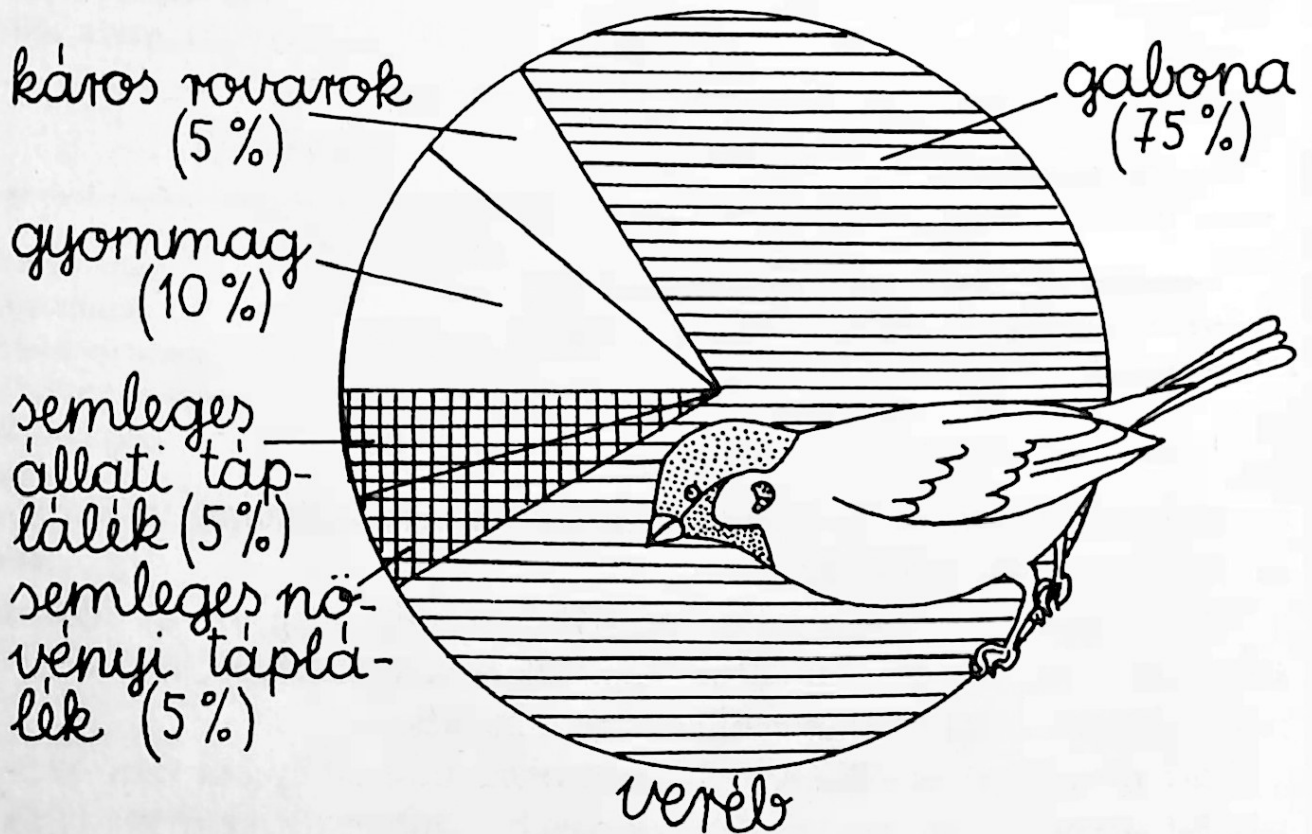
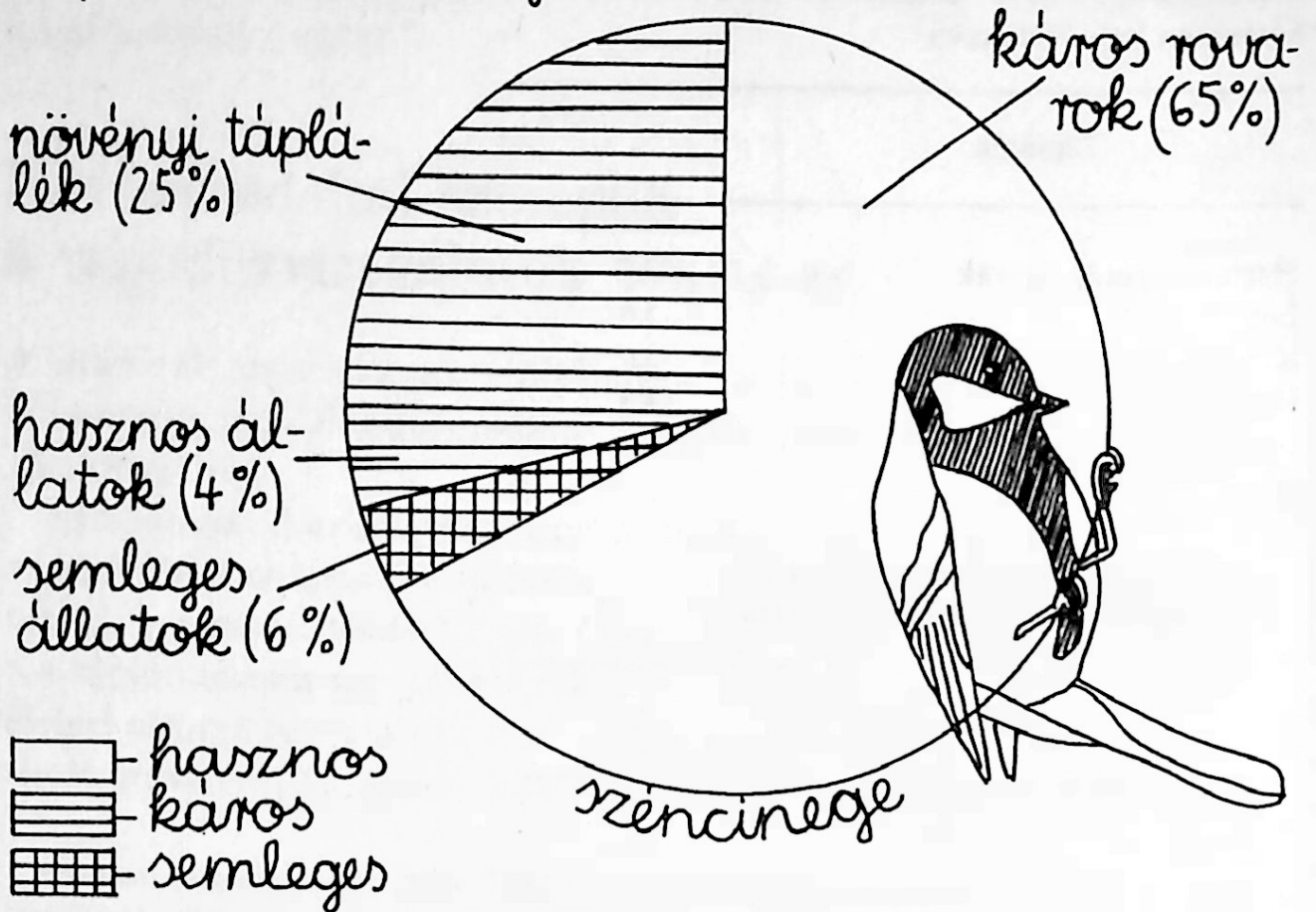
* Az összeállítás a Magyar Madártani Egyesület Legkedvesebb madaraink sorozat Széncinege c. füzeté alapján készült.

nizmusa alakította ki. E szervezettség mindenkor a dinamikus egyensúly állapota felé törekszik.

Vajon kertünk élőközössége mennyire közelíti meg ezt az ideális állapotot? Az itt élő madarak táplálékának összetétele, illetve annak változási iránya választ adhat erre a kérdésre.

Kurt Bözenberg az NSZK-ból közöl összesítést 20 év óta tartó vizsgálata alapján, egy vegyes kerti és parkbiotópban fészkelő madarak

táplálkozásdiagramok

növénykárosítókból álló tápláléklistájáról. Hasonló, de kicsit más összetevőjük *dr. Török János* széncinegére és feketerigóra vonatkozó táplálékvizsgálatai. *Dr. Karl Mansfeld* Madárvédelem című könyvéből átvett diagram is jól szemlélteti a hasznosság és a károkozás kérdését a széncinege és a házi veréb esetében. A hazai és a külföldi vizsgálatok egyaránt megegyeznek abban, hogy a széncinege naponta általában 17 g rovarot fogyaszt el (átlagsúlya 19 g). *Dr. Török János* szerint változik a táplálék összetétele a fiókák korával is, s a különböző hónapok is más-más eredményt adnak.

3. táblázat. A fészekben ülő különböző korú széncinege-fiókák táplálékának összetétele(%)*

A fiókák kora	Pókok	Kétszárnyúak	Hernyók	Egyéb
1—3 napos	23,0	25,0	28,0	21,0
13—15 napos	6,0	1,5	85,5	7,0

A széncinege táplálékának összetétele a különböző hónapokban (%)*

	Május	Június	Július
Hernyók	52,6	66,5	76,0
Pókok	22,8	22,4	14,0
Kétszárnyúak	14,0	—	—
Bogarak	2,0	—	—
Egyéb	8,6	11,1	10,0

A feketerigó tápláléka a különböző hónapokban

Május	bogár, szúnyog, giliszta
Június	hernyó, bogár
Július	hernyó, bogár, giliszta
Szeptembertől	tavaszig a növényi táplálék dominál

* Az összeállítás a Magyar Madártani Egyesület Legkedvesebb madaraink sorozat Széncinege c. füzeté alapján készült.

A kertben előforduló madárfajokról

A kert madaraival való törődés kétszeresen is megtérül. Egyrészt táplálkozásukkal megszabadítják a kert növényeit a kártevőktől, másrészt esztétikai élményt jelentenek az ott élő ember számára. Az ilyen érzelmi, lelki kapcsolat jelentőségét nem kell bizonygatni.

Ahhoz azonban, hogy az ilyen kapcsolat kialakulhasson, egy kicsit ismerni kell ezt a csodálatos világot. A Magyarországon előforduló mintegy 340 madárfajból kertjeinkben kb. 45—50 faj figyelhető meg. Természetesen ezek egyszerre, együtt sosem fordulnak elő. A fajok összetétele és száma elsősorban attól függ, hol található meg az adott kert. Egy alföldi vagy egy hegyvidéki kert egészen más élőhely, ezért más-más fajoknak nyújt élőhelyet. Jó, ha tudjuk, hogy milyen fajokat várhatunk, melyek fészkelhetnek, s melyek azok, amelyek csak mint kóborlók vetődnek el kertünkbe. Tudnunk kell azt is, hogy melyek a vonulók, az állandók, melyek a télen északról hozzánk érkező fajok (Ezek között is vannak, amelyekre minden télen számíthatunk, és vannak ún. inváziós madarak, amelyek csak egyes években érkeznek.

Ha ökológiai ismereteink alaposabbak, megvizsgálhatjuk a saját kertünk növényegyüttese szemszögéből is. Vannak olyan madarak, amelyek kiváló alkalmazkodóképességük révén elfogadták az ember által teremtett, ún. urbanizált világot, s szinte minden ház körül megtelepednek (házi veréb, molnárfecske, széncinege). Vannak olyanok, amelyek az épületekhez kötődnek elsősorban, sőt annak milyensége vagy a hozzá kapcsolódó táplálékfelvételi élettér fajösszetétele sem mindegy (füstifecske, házi rozsdafarkú, szürke légykapó, barázdabiligetű, kuvik, macskabagoly). Az odúlakók megtelepedési lehetőségét nagymértékben elősegíthetjük mesterséges fészekodúk kihelyezésével. Egyes madarak az aljnövényzet nélküli, csupán gyümölcsfákkal beültetett kertben is elfoglalják azokat (seregély, mezei veréb, nyaktekercs), mások azonban csak akkor, ha aljnövényzeti bokrost, idősebb, nagyobb fákat is találnak hozzá (búbosbanka, zöld küllő, csóka). A bokorlakók és a szabadon fészkelők igényei még egyénibbek, s a kert méretei, nyugalma meghatározó lehet. Itt érvényesül a biotóp fajgazdagsága, fajösszetétele, például az örökzöldek jelenléte vagy hiánya, a növényfajok térbeli elhelyezkedése, kezeltsége, szintezettsége.

4. táblázat. Kertjeinkben előforduló madarak

Fajnév	Jelenlétük	Költő faj	Átvonuló faj	Megjegyzés
Leggyakoribb odúlakók				
Széncinege (<i>Parus major</i>)	Á	+		Az e csoportban levő állandóak gyakoriak a téli etetőnél
Kék cinege (<i>Parus caeruleus</i>)	Á	+		
Seregély (<i>Sturnus vulgaris</i>)	V	+		
Házi veréb (<i>Passer domesticus</i>)	Á	+		
Mezei veréb (<i>Passer montanus</i>)	Á	+		
Ritkább odúlakó fajok				
Kuvik (<i>Athene noctua</i>)	Á	+		sík vidéken
Macskabagoly (<i>Strix aluco</i>)	Á	+		kertben ritka
Búbos banka (<i>Upupa epops</i>)	V	+		ritka
Nyaktekeres (<i>Jynx torquilla</i>)	V	+		gyakori faj, mint fészkelő ritka
Zöld küllő (<i>Picus viridis</i>)	Á	+		gyakori faj, mint fész- kelő ritka
Nagy fakopáncs (<i>Dendrocopos major</i>)	Á	+		gyakori
Balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>)	Á	+		
Csóka (<i>Coleus monedula</i>)	Á		+	öreg fás kertekben költ is
Kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	V	+		
Házi rozsdafarkú (<i>Phoenicurus ochrurus</i>)	V	+		gyakori a ház körül
Szürke légykapó (<i>Muscicapa striata</i>)	V	+		C típusú odúban meg- telepíthető

A 4. táblázat folytatása

Fajnév	Jelenlétük	Költő faj	Átvonuló faj	Megjegyzés
Barázdabillegető (<i>Motacilla alba</i>)	V	+		C típusú odúba telepíthető
A kert fái, bokrain élők				
Gerle (<i>Streptopelia turtur</i>)	V	+		kertben ritkán költ
Balkáni gerle (<i>Streptopelia decaocto</i>)	Á	+		
Sárgarigó (<i>Oriolus oriolus</i>)	V	+		gyakori
Szajkó (<i>Garrulus glandarius</i>)			+	fészekrabló
Őszapó (<i>Aegithalos caudatus</i>)	Á	+		sűrű bokorban fészkel
Ökörszem (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	Á	+		kertben ritkán fészkel
Feketerigó (<i>Turdus merula</i>)	Á	+		az erdei állomány vonul
Barátka (<i>Sylvia atricapilla</i>)	V	+		bokorágon fészkel
Kerti poszáta (<i>Sylvia borin</i>)	V	+		ritka a kertben
Mezei poszáta (<i>Sylvia communis</i>)	V	+		
Kis poszáta (<i>Sylvia curruca</i>)	V	+		a sövényt szereti
Zöldike (<i>Chloris chloris</i>)	Á	+		az örökzöldeket kedveli
Tengelic (<i>Carduelis carduelis</i>)	Á	+		fán fészkel
Kenderike (<i>Carduelis cannabina</i>)	V	+		örökzöldeken fészkel
Csicsörke (<i>Serinus serinus</i>)	V	+		főleg fenyőkön fészkel

A 4. táblázat folytatása

Fajnév	Jelenlétük	Költő faj	Átvonuló faj	Megjegyzés
Szabadon fészkelők				
Pipiske (<i>Galerida cristata</i>)	Á	+		újabbban lapos háztetőkön költ
Füstifecske (<i>Hirundo rustica</i>)	V	+		
Molnárfecske (<i>Delichon urbica</i>)	V	+		
Fülemüle (<i>Luscinia megarhynchos</i>)	V	+		a sűrű aljnövényzetet kedveli
Vörösbecg (<i>Erithacus rubecula</i>)	Á	+		C típusú odúban is fészkel
Csak a téli etetőnél vendégek				
Havasi szürkebecg (<i>Prunella collaris</i>)				ritka, nem csapatos
Csonttollú (<i>Bombicilla garrulus</i>)				inváziós madár
Meggyvágó (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)				gyakori
Csíz (<i>Carduelis spinus</i>)				rendszerint fordul elő
Zsezse (<i>Carduelis flammea</i>)				ritka, de néha tömeges
Süvöltő (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)				gyakori, de nem minden évben
Pinty (<i>Fringilla coelebs</i>)				gyakori
Fenyőpinty (<i>Fringilla montifringilla</i>)				egyres években gyakori
Citromsármány (<i>Emberiza citrinella</i>)				gyakori

Á = állandó, V = vonuló

A névjegyzék dr. Keve A.: Magyarország madarainak névjegyzéke, 1960. alapján készült.